

Popis

Jednotný trh elektronických komunikací je jedním z nejvíce inovativních a perspektivních odvětví v Evropě. Tento dynamicky rozvíjející se trh zaujímá stále větší podíl HDP a na jeho stavu jsou přímo závislé i ostatní sektory hospodářství. V roce 2009 dosahoval podíl ICT průmyslu na HDP Evropské unie 4%¹ a o tři roky později vzrostl na 6%.² Pro zachování hospodářského růstu Evropské unie je zásadní harmonizace právních předpisů v jednotlivých státech, tedy sjednocení podmínek pro občany i podniky na trhu telekomunikačních služeb v celé Evropské unii. Zároveň je nutné nastavení stejných podmínek pro všechny poskytovatele digitálních služeb. Z těchto a mnoha dalších důvodů přijala 11. září 2013 Evropská komise nařízení, které navrhuje propojit evropský trh elektronických komunikací. Návrh pozměňuje směrnice [2002/20/ES](#), [2002/21/ES](#) a [2002/22/ES](#) transponované teprve před dvěma lety a nařízení (ES) [č. 1211/2009](#) a (EU) [č. 531/2012](#), ze kterých vychází současný regulační rámec pro elektronické komunikace. Podstatou návrhu nové právní úpravy je harmonizovat odlišná povolení pro podnikání operátorů poskytujících své služby ve více členských zemích EU, sjednocení spotřebitelských práv při změně operátora, harmonizace spektra a virtuálního přístupu k pevným sítím a regulace cen roamingu na ceny poskytovaných služeb na domácím trhu do roku 2016.

I. Evropský rámec

I přes dlouhotrvající legislativní reformy na evropském trhu telekomunikací jsou stále patrné problémy s dostupností telekomunikačních služeb, které nejsou vždy samozřejmostí. Jak uvedl předseda Evropské komise José Manuel Barroso: „*Posun v oblasti jednotného evropského trhu elektronických komunikací je podstatný, jak pro strategické zájmy Evropy a hospodářský pokrok, tak i pro samotné odvětví telekomunikací a občany, kteří jsou frustrováni ze skutečnosti, že nemají plný a spravedlivý přístup k telekomunikačním službám, jako jsou internet a mobilní služby.*“³ Tento problém nabývá na významu v souvislosti se vzrůstající celospolečenskou závislostí na telekomunikační konektivité. Příkladem toho může být i stále rostoucí zájem o služby cloud computingu⁴. V zájmu EU tak je zajistit bezpečné a dostupné vysoce kvalitní sítě. Přední operátoři v USA, Japonsku a Jižní Koreji v poslední době významně investují do poskytování rychlých širokopásmových připojení (pevných i bezdrátových). „*Japonsko, Jižní Korea a USA mají dohromady zhruba stejný počet obyvatel jako EU – mají však osmkrát více rychlého spojení přes optické kabely a 15krát více 4G. Evropa to potřebuje dohnat,*“⁵ uvedla místopředsedkyně Evropské komise pro digitální agendu Neelie Kroes. Budoucnost evropského digitálního trhu je však ovlivněna ochotou investovat do čtvrté generace mobilních sítí a vysokorychlostních pevných přístupových sítí. V současné době se také již v Evropě pracuje na přípravách pro vytváření mobilní sítě páté generace 5G, jejímž cílem je vytvoření všudypřítomného pokrytí, které by fungovalo kdekoliv a pro kohokoliv. Vyvíjené sítě 5G nemají předchozí generace sítí nahradit, ale pouze je doplnit a stát se prostředkem k celospolečenské konektivité.

¹ <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tin00074>

² <http://www.bsr2013.eu/wp-content/uploads/BDF-May-2013-Peteris-Zilgavis.pdf>

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-828_en.htm

⁴ <http://cctoffice.com/2011/11/5-cloud-computing-statistics-you-may-find-surprising/>

⁵ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/kroes/en/content/building-connected-continent

[Návrh nařízení](#) z 11. září 2013 vychází ze současné právní úpravy a zaměřuje se na přeshraniční problémy, kterým jsou spotřebitelé a operátoři vystavováni. Zároveň odstraňuje překážky pro vytváření investic. Ústředním cílem tohoto rámce je plně integrovaný a jednodušší trh elektronických komunikací.

Dle nařízení se tento skutečný jednotný trh vyznačuje tím, že:

- spotřebitelé budou moci využívat služeb kteréhokoliv operátora v EU, bez jakékoliv diskriminace a bez ohledu na to, kde se nacházejí;
- operátoři budou moci nabízet konkurenceschopné služby mimo svůj domovský členský stát spotřebitelům nacházejícím se kdekoli v EU;
- by měly být odstraněny neúměrně vysoké poplatky za volání v rámci EU či za používání mobilního telefonu kdekoli v EU mimo domovský stát.⁶

Stěžejním bodem tohoto nařízení je postupné odstraňování překážek v jednotlivých členských státech, které omezují hospodářskou soutěž na mezinárodní úrovni. Zároveň věnuje nařízení pozornost eliminaci rozličných vnitrostátních předpisů v oblasti vnitrostátního spotřebitelského práva ve spojení s telekomunikačními smlouvami. Dále se nařízení zabývá harmonizací vnitrostátních podmínek pro přidělování rádiového spektra. Výsledkem těchto opatření bude celistvější, stabilnější, konkurenceschopnější a lépe harmonizovaná právní regulace, která poskytne lepší investiční podmínky, které byly doposud brzděny právní nejistotou.

Samotný návrh (COM(2013) 627 final / 2013/0309 (COD)) je složen z šesti kapitol a je založen na [článku 114 Smlouvy o fungování Evropské unie](#) (tedy oblast vnitřního trhu). V kapitole I (články 1 a 2) jsou popsány cíle, obecná ustanovení a příslušné definice. Zahrnuje pravidla, podle kterých by měly postupovat příslušné orgány, při implementaci příslušné legislativní úpravy. Kapitola II (články 3 až 7) se vyjadřuje k jednotné regulaci. Nyní, v případě, že mobilní operátoři chtějí působit ve více zemích, jsou nuceni splňovat rozdílné předpisy členských zemí. Nový návrh uplatňuje jednotné evropské oprávnění vydávané na základě jednotného systému oznamování v členském státě, v němž má evropský poskytovatel elektronických komunikací hlavní provozovnu (tedy v domovském státě), a stanoví příslušné podmínky. Kapitola III (článek 8 a 20) obsahuje řešení otázky evropských vstupů. Jedná se o sjednocení vstupů rádiového spektra určením společných regulačních zásad aplikovatelných pro všechny členské státy za přesně vymezených podmínek využití rádiového spektra a zjednodušením pravidel pro zavádění a poskytování bezdrátového širokopásmového přístupu s malým výkonem (Wi-Fi). Tento návrh si klade za cíl zmírnit přetížení sítí a zlepšit hospodářskou soutěž. Dalším popisovaným bodem je harmonizace virtuálního přístupu k pevným sítím pro přeshraniční poskytování služeb. Kapitola IV (články 21 až 29) sjednocuje předpisy popisující práva koncových uživatelů. Věnuje se např. nediskriminaci mezi určitými vnitrostátními a unijními komunikacemi. Článek 24, odstavec 3 této kapitoly, uvádí: „*Není-li to objektivně odůvodněno, poskytovatelé elektronických*

⁶ *COM(2013) 634 final*. SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU. HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ o jednotném telekomunikačním trhu.

■ Podkladový materiál k debatě (1. 4. 2014, Evropský dům)

komunikací pro veřejnost neuplatní tarify pro komunikace v rámci Unie končící v jiném členském státě, které by byly vyšší: a) v případě pevných komunikací než tarify za vnitrostátní meziměstské komunikace; b) v případě mobilních komunikací než eurotarify za regulované komunikační služby v oblasti hlasového a SMS roamingu uvedené v nařízení (ES) č. 531/2012.“⁷ Jinými slovy, za pár let by tak surfování na webu, zasílání SMS nebo telefonování nemělo být v rámci celé EU dražší než ty samé činnosti v určitém členském státě. Konkrétní návrhy na zrušení plateb za roaming předložila loni v září místopředsdkyně Komise pro digitální agendu Neelie Kroes⁸. Dále tato kapitola obsahuje např.: postup při řešení přeshraničních sporů, povinné předmluvní a smluvní informace; právo bezplatně vypovědět smlouvu po uplynutí šesti měsíců; povinnosti poskytovatelů poskytovat neomezené připojení ke všem obsahům, aplikacím nebo službám využívaným koncovými uživateli. Předposlední kapitola V (článek 30) inovuje společné zásady změny poskytovatele, jako je nákladová orientace, provedení příslušných úkonů přijímajícím poskytovatelem a automatické ukončení smlouvy s předávajícím poskytovatelem. Kapitola VI (články 31 až 40) se věnuje sankčním pravomocem příslušných vnitrostátních orgánů a pravidlům týkajícím se pravomoci Komise přijímat akty v přenesené pravomoci nebo prováděcí akty. Stanovuje rovněž změny rámcových směrnic a nařízení o roamingu a sdružení BEREC (jako poradní instituci EK v oblasti elektronických komunikací za účelem dosažení strategičtějšího plánování a větší kontinuity). Závěrem jednání o jednotném trhu elektronických komunikací Komise přijala formální závazek, že bude jednat o přístupu k otevřenému internetu.

Návrh je projednáván řádným legislativním postupem, tj. rozhodujeme o něm Rada spolu s Evropským parlamentem.

Dne 18. března schválil Výbor Evropského parlamentu pro průmysl, výzkum a energetiku k návrhu zprávu. Členové výboru se shodli na zákazu roamingových cen od 15. prosince 2015; vytvoření pravidel pro účinnější nakládání s rádiovým spektrem, která by v budoucnu zajistila rozvoj 4G a 5G mobilních sítí a následně i zvýšila rychlost mobilního datového připojení; a v neposlední řadě na úpravě otevřeného internetu. Návrh totiž zakazuje operátorům blokovat či jakýmkoliv jiným způsobem omezovat internetové připojení svých konkurentů. Na druhou stranu však povoluje vytvoření „specializovaných“ služeb vyšší kvality za předpokladu, že nebudou mít negativní dopad na rychlost přenosu zaručené ostatním zákazníkům. Významnou skutečnost hraje i možnost operátora zvýhodnit své vlastní on-line služby (např. streamovací služby) oproti konkurenci zvýšením jejich rychlosti. Základem síťové neutrality je rovný přístup všech uživatelů ke stejné kvalitě služeb, to tvoří předpoklad pro udržení internetu otevřeného k inovacím, které často přicházejí zdola od malých neznámých jedinců či společností bez prostředků na „specializované“ služby. O návrhu bude hlasovat plénum EP dne 3. dubna.

Rada návrh nepřijala s výrazným nadšením. Práce na dokumentu začínají na nejnižší technické úrovni teprve nyní. Rada se k návrhu vyjádřila kriticky zejména na svém zasedání v prosinci 2013. Výhrady existují ohledně právní formy (pozměnění směrnic nařízením), procesu a harmonogramu přípravy

⁷COM(2013) 627 final / 2013/0309, Kapitola IV, článek 24, 3. odstavec

⁸ <http://www.europeanvoice.com/article/imported/kroes-and-telecoms-firms-fight-over-roaming-fees/77948.aspx>

■ Podkladový materiál k debatě (1. 4. 2014, Evropský dům)

(neproběhla veřejná konzultace, nedávná implementace dotčených předpisů), ale také jeho obsahu (jednotná evropská autorizace, přístup k sítím, opatření ohledně roamingu, administrativní zátěž, síťová neutralita atp.).

Lze tedy očekávat, že projednávání bude pokračovat jak za následujícího italského, tak i lotyšského či dokonce lucemburského předsednictví. Otázkou rovněž zůstává, jakou pozici zaujme k případné v dubnu schválené zprávě nové složení Evropského parlamentu (tj. po květnu 2014).

II. Úprava v České republice

V České republice je hlavním regulátorem v oblasti elektronické komunikace Český telekomunikační úřad a Ministerstvo průmyslu a obchodu, které jsou ústředními orgány státní správy pro výkon v oblasti elektronických a poštovních služeb.

Na základě členství v Evropské unii je Česká republika zavázána k plnění evropského regulačního rámce pro elektronickou komunikaci, který představuje sbírku harmonizovaných pravidel pro oblast sítí a služeb elektronických komunikací. Ten také dále určuje povinnosti a práva vnitrostátních regulačních orgánů (ČTÚ), aby došlo k jednotnému uplatňování práva v celé Evropské unii. Do českého legislativního řádu byl tento regulační rámec transponován zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích). Vnitrostátní legislativní normativy českého telekomunikačního trhu jsou především vymezeny čtyřmi dalšími zákony: (1.) zákonem č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), (2.) zákonem č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, (3.) zákonem č. 206/2005 Sb., o ochraně některých služeb v oblasti rozhlasového a televizního vysílání a služeb informační společnosti a (4.) zákonem č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.⁹

Celá oblast elektronických komunikací v České republice prochází neustálými změnami a kontinuálním vývojem, což se projevuje i na často novelizovaných a vznikajících zákonech regulujících toto odvětví.¹⁰ Dne 20. března 2013 vláda schválila strategii [Digitální Česko 2.0, aneb „Cesta k digitální ekonomice“](#). Tato koncepce posuzuje stav českého trhu elektronických komunikací a stanovuje cíle a kroky, které je nutno podniknout k jejich dosažení. Opatření jsou rozdělena do 17 bodů, které řeší celkové upevnění digitální ekonomiky, strategii správy rádiového spektra, digitalizaci informací ve veřejné správě, zavedení vysokorychlostního internetu nebo digitální gramotnost občanů.

Ministerstvo průmyslu a obchodu spolu s příslušnou Radou vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost (RVKIS) se zavázalo, že bude sledovat, koordinovat a vyhodnocovat zavádění nové strategie pro rozvoj elektronických komunikací. Budoucnost strategie, které by zlepšila stav IKT a internetu v ČR, je však nejistá. Po pádu Nečasovy vlády RVKIS zanikla a doposud nebyla znovu obnovena, zároveň, dle dostupných informací, bylo naplněno pouhých 6 ze 17 bodů. Podle programového prohlášení současné vlády Bohuslava Sobotky zůstává podpora telekomunikačního trhu

⁹<http://www.cacc.cz/index.php3?jaz=cz&sid=13&cid=307>

¹⁰<http://www.epravo.cz/top/clanky/reforma-predpisoveho-ramce-pro-elektronicke-komunikace-60791.html>

jednou z priorit, především pak „efektivní využití informačních a komunikačních technologií (ICT) ve veřejné správě a současně podpora internetové ekonomiky“¹¹ a „urychlení zavedení vysokorychlostního internetu.“¹²

Otázky

Jaké jsou překážky hladkého projednání návrhu v Radě?

Podaří se europoslancům přesvědčit Radu, aby návrh schválila do konce řeckého předsednictví?

Jakých novinek se mohou dočkat v případě jeho schválení čeští telekomunikační operátoři a jakých naopak čeští občané?

¹¹ http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove_prohlaseni_unor_2014.pdf

¹² tamtéž